СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 254. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 30 жовтня, 1934.

VOL. XLII. No. 254. Jersey City, N. J., Tuesday, October 30, 1934. THREE CENTS.

У. Н. СОЮЗ - ЦЕ НАША БУДУЧНІСТЬ В АМЕРИЦІ.

„ОБЄДНАННЯ" ВІДКЛИКУЄТЬСЯ ДО УРЯДУ В СПРАВІ ДОПОМОГИ ГОЛОДУЮЧІЙ УКРАЇНІ

У суботу, дня 27-го жовтня, відбулося в Джерзі Сиcи річне засідання головного уряду Обєднання Українських Організацій в Америці.

Д-р Л. Мишуга подав подробиці діяльности організації за минулий адміністраційний рік. „Обєднання" видало в цьому році книжку про голод на Україні, а тепер викінчує вже друк книжки „Спирит оф Юкрайн".

Зі звіту головного фінансового секретаря, Дмитра Галичина, показалося, що за минулий рік зібрано і вислано для рідного краю $17,140, отже сума допомоги на рідний край за час існування „Обєднання" виносить $233,328.15.

Засідання обговорило низку важних біжучих справ, як: справу військового вишколу, справу летництва, справу фармерських осель, справу розвою музичної культури, справу молоді, тощо.

Засідання постановило вислати відклик до департаменту стейту, щоби він вплинув на совєтський уряд не забороняти вести далі допомогу голодуючим на Україні. Подібний заклик рішено вислати до Ліги Націй. Постановлено заложити протест проти румунського уряду проти святкування ювилею Федьковича на Буковині.

ВЕЛИКИЙ СТРАЙК КРАМНИЧОЇ СЛУЖБИ.

КЛІВЛЕНД (Огайо).—Широко відоме підприємство „Грейт Атлентик енд Пасифик Ті Ко." (коротко „Ей-енд-Пі") постановило замкнути всі свої крамниці в цій околиці та викинути на вулицю 2,200 осіб крамничної служби, бо не може погодитися з ними за умови праці.

Представники уряду пробували довести до якоїсь конференції між робітниками й підприємством, але підприємство на це не згодилось.

На вістку про це юнія різників і краячів мяса в Милвокі викликала страйк цих робітників, що заняті у „Ей-енд-Пі".

ВЛАСНИКИ КОПАЛЕНЬ МЯГКОГО ВУГЛЯ ЗА „НАЙРУ".

ВАШИНГТОН. — Конференція власників копалень мягкого вугля ухвалила заявити урядови, що умови в цьому промислі ще не є зовсім нормальні та що вони вимагають, щоб уряд далі обмежував продукцію й нормував відносини між робітниками й підприємцями два наступні роки.

УРЯД ЗА ПОШИРЕННЯ ПОСПІШНИХ ЗАЛІЗНИЦЬ.

ВАШИНГТОН. — Уряд постановив дати 2,270,-000 долярів на позички для тих залізниць, що захочуть будувати поспішні поїзди того типу, що недавно випробуваний поїзд залізниці „Юніон Пасифик".

УРЯД ЗНОВ КУПУЄ НАДВИШКУ РІЛЬНИЧИХ ПРОДУКТІВ.

НЮ ЙОРК. — Стейтовий відділ федеральної „тимчасової надзвичайної допомоги" постановив закупити на Лонґ Айленді від фармерів надвишку картоплі.

Уряд закупив 100,000 бушлів картоплі в повітах Насав і Сафовк та вжиє її для допомоги безробітним.

БОРОТЬБА ПРОТИ ЗЛОЧИНІВ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт дістає з усіх усюдів заклики покінчити остаточно з лінчами Муринів у полудневих стейтах.

Оборона Бруна Ріхарда Гавптмана, німецького іміґранта, обвинуваченого за викрадення й убиття дитини летуна Линдберга, дає до зрозуміння, що вона постановила боронити обвинуваченого, доказуючи, що головним убивником дитини був не Гавптман, але інший іміґрант з Німеччини, приятель Гавптмана, Жид Ізидор Фіш.

На похорон бандита Чарлза Флойда, що недавно згинув від поліційних куль, зявилося 20,000 людей.

Нюйорська поліція хвалиться, що їй удалось арештувати 11 молодих бандитів з одної небезпечної шайки, котра за короткий час доконала коло сотки грабунків дрібних крамарів та обловилася на суму 75,000 долярів. Гершт бандитів жив у багацькій дільниці та мав льокая й кухаря. Нюйорська поліція теж арештувала студента Джеймса Соливена та шофера Джорджа Едвардса, котрих поліція посуджує, що вони на спілку доконали преріжних грабіжів.

ВИКРАДЕННЯ ПРАВДИВІ І ФАЛЬШИВІ.

Дітройтська поліція допитувала 21-літню студентку „Вейн Юніверсіті", що за неї родина побоювалася, що її викрадено для викупу. По тригодинним допиті дівчина призналася, що вона просто не злюбила науки та хотіла втекти зі школи.

У місті Гартфорд, в стейті Конетикот, схопили невикриті досі люди 9-літню дівчину, Патріцію Генрі.

СТРАХ МАЄ ВЕЛИКІ ОЧІ.

„Ле Жур" містить вістку, що в Німеччині роблять тепер експерименти з новою страшною хемічною зброєю, що її фабрикують у фабриці Рідерера в Мосбургу. Це є спеціяльний рід глинки, що при помочі певних хемічних процесів може насититися такими газами, як фосґен і іперит. В цей спосіб замагазинований газ може сховатися в глині 8 днів. Терен, що на ньому розсипано цю глинку, є довгий час смертоносний. Експерименти, кажуть, вповні вдалися.

ЩІПЛЯНКА ПРОТИ ВІСПИ І КУРЯЧІ ЯЙЦЯ.

Дуже часто трапляється ще й сьогодні, здебільша між темним селянством, що батьки не хочуть щепити дітей проти віспи. Головну ролю в тому випадку грають психічні мотиви: батьки не хочуть дуже часто погодитися на те, щоб до крови їхньої дитини впускати щіплянку, добуту з крови звірят: коров або коней. З другого боку, товариства охорони звірят дивляться дуже нерадо на сьогочасний засіб, що щіплянку добували коштом безборонних звірят.

Справа ця входить тепер на зовсім нові рейки. Останніми часами переведено цілу низку дослідів, щоб звірят заступити курячими яйцями. Під шкаралупу яйця впорскують заживки віспи. По кількох днях приходить типове зараження, завдяки чому можна продукувати з тих яєць щіплянку.

Перші проби, переведені з тією щіплянкою на людях, дали зовсім вдоволяючий вислід. Щіплянка з яєць виявилася така сама добра, як щіплянка, добута з крови звірят. Згадану щіплянку можна переховувати довший час і в ній нема ніякої нечистоти.

В лікарських кругах намагаються зістандаризувати продукцію щіплянки в курячих яйцях і вона може переломить остаточно пересуди й упередження до щіплянки, яку добували досі зі звірят.

20 РОКІВ ПАНАМСЬКОГО КАНАЛУ.

Продовж 20 років, що минули від отворення панамського каналу, переїхали ним 80 тисяч 122 кораблів. За переїзд заплатили власники кораблів 339 мільйонів долярів. Вантажу перевезли ці кораблі 336 мільйонів 669 тисяч 957 тон.

80 МІЛІОНІВ ДОВГІВ.

Довги селянства на Виленщині доходять до 80 міліонів злотих. Самі залеглі податки сягають 17 і пів міліона злотих.

ВИДАЛЕННЯ 24 УКРАЇНСЬКИХ УЧИТЕЛІВ ЗІ СЛУЖБИ.

„Країнця" з 9. вересня ц. р. подає таку вістку: Обласний інспекторат дістав учора письмо з міністерства освіти, у якому подається до відома інспекторови, що міністерство суспендувало зі служби 16 українських учителів зі сторожинецького повіту і 8 з черновецького. Їм доказано, що вони робили ірредентистичну пропаганду в північній Буковині. Названі учителі дістали від ревізорату таке повідомлення про їх відалення:

„Згідно з наказом міністерства освіти ч. 134,967/34 з 25. серпня суспендується вас з учительської служби за Ваше вороже становище супроти держави й румунського народу. Заразом повідомляємо Вас, що Вас не запишеться в платні листи, ані не виплатиться платні за серпень ц. р."

Цей драстичний засіб викликав глибоке враження серед українського населення і живий відгук у рядах українських учителів на північній Буковині.

ДЕЗЕРТИРИ-БАНДИТИ.

В 5. полку піхоти в Перемишлі служив якийсь Станислав Срока з Берези Королівської, пов. Ланцут. Срока мав якісь особисті порахунки з односельчанами А. Дмитровським і А. Грабажом. Одного дня намовив Срока свойого військового товариша, Йосифа Палаша, щоб він здезертирував разом з ним і поміг убити йому згаданих односельчан, а опісля стати бандитами. Плян свій перевів Срока в дійсність. Дня 17. вересня прийшов він разом з Палашом до Берези Королівської і пострілили з крісів Дмитровського і Грабажа, а опісля втекли. Підчас погоні Палаша вдалося схопити, а Сроки шукає поліція.

НОВИЙ СПОСІБ ПОЗДОРОВЛЮВАННЯ В ІТАЛІЇ.

Преса інформує, що найвища влада фашістівської партії рішила вживати в листах замість слів „щирі поздоровлення" або „з поважанням" чи тим подібне — слів „нехай жиє вожд" (евіва іль дуче). В урядовій кореспонденції вживання на закінчення листів інших слів ніж „нехай жиє вожд" є заборонене. Ініціятором цеї реформи є ґенеральний секретар фашистівської партії, Стараче. Преса витає цю реформу з одушевленням, заявляючи, що вона відповідає духови фашизму і щоденним гадкам усіх фашистів.

ОПОЗИЦІЯ В ЮГОСЛАВІЇ НЕЗАДОВОЛЕНА.

В Білгороді відкрито наради югославського парляменту. Премієр Узунович заливався слізми, як згадав за вбитого короля. Але у своїй програмі не сказав нічого, що задоволялоб Хорватів, Словінців і сербську опозицію. Тому кріза тревае далі.

ЗАСУДИЛИ СЕКТЯРЯ.

Перемиський суд засудив на 6 місяців вязниці пастора секти методистів, Карла Ногу, за це, що в поїзді насміхався з католицької релігії.

ВИСТУП ФРАНЦУЗЬКОГО ЧАСОПИСУ ПРОТИ ПОЛЬЩІ.

У французькому часописі „Ля Репіблік" появилася четверта зчерги стаття, присвячена справі господарських репресій, по які французький уряд повинен сягнути, коли Польща продовжувала ворожу політику на міжнародньому терені супроти Франції.

Автор статті зазначує, що у Франції знаходиться тепер пів міліона польських робітників. Коли треватиме дальше теперішня польська політика супроти Франції, то французький уряд міг би більшість цих робітників відіслати до Польщі. Крім цього Франція може не дозволити, щоб ощадности французьких еміґрантів відпливали до краю.

Вкінці автор домагається провірення польсько - французьких торговельних договорів, які, як твердить він, є радше корисні для Польщі. Франція зовсім не потребує польського вугля. Треба показати народови, що маніфестує симпатії для ґітлерівської Німеччини, пише автор, що Франція розпоряджає цілим арсеналом зброї.

ВІДОБРАЛИ ДЕБІТ.

Чехословацька влада відобрала почтовий дебіт таким польським часописам: „Раздва-тржи", „Тайни детектив" і „Врубле на даху". Поширювання цих часописів на терені чехословацької републики є заборонене. Всі вони належать до концерну „Крак. Іл. Курєра".

КРАЄВА ХРОНІКА.

На шатро трох робітників у солотвинських лісах напав медвідь. Робітники почали боронитися залізними палицями. Одначе медвідь змасакрував усіх трох робітників і втік до ліса. Тяжко ранених відвезли до шпиталю. — У Станиславові засудив суд візника Андрія Ушка на один рік вязниці тому, що заразив жінку тяжкою половою недугою. — 25-літній Іван Сойка з Острова, пов. Каміника Струмілова, їдучи на даху потягу з Підзамча без білету вдарив головою об залізничий міст і згинув на місці. — У Гребенник, пов. Рава Руська, хтось застрілив 21-літнього Петра Козака в ночі в сусідській стодолі. — В Поражу, пов. Ліско, 75-літня Людвика Ліпінська повісилася на дереві, підпаливши під собою купу сухого ріща.

ШАЙКА ГРАБІЖНИКІВ.

На терені Скалатщини бушувала від 1931 р. шайка грабіжників, що була пострахом цілої околиці. Гуртом або одинцем грабили ночами населення і крадені річи продавали Жидам. До шайки належали Павло Диць, Ян Загродни, Гриць невідомого назвища, родом з Росії, та Ізак Мармор. Цілу шайку та 15 спільників виловлено і поставлено перед суд у Тернополі, який засудив: Павла Диця на 5 літ вязниці, Яна Загродного на 3, Гриця Н. на 2 і пів, а девятьох спільників, між ними дві Жидівки, по кілька місяців. Інших увільнено.

ЗАГОВОРАМ І САБОТАЖАМ НА УКРАЇНІ ПІД СОВЄТАМИ НЕМА КІНЦЯ

КИЇВ. — На зізді української комуністичної партії в Києві говорив секретар партії, П. Постишев, про заговори і саботажі на Україні. Він казав, що на Україні далі ведеться протидержавна акція. А ведуть її тепер троцькісти разом з куркулями й Українцями. Постишев є тої думки, що на Україні є багато троцькістів, які нібито „покаялись" і тим чином знову позасідали на визначних урядових посадах. І ті позиції використовують тепер на те, щоб ширити неспокій і підкопувати престіж влади.

Він далі згадав, що вже розпочато нагінку на тих виновників, що їх арештовано та що вони вже є в руках влади.

Щодо достави хліба на Україні, Постишев зазначив, що її виконано на 100%, але додав, що це не пішло гладко, бо був саботаж, а в багатьох місцях влада стрінулася з сильним спротивом населення.

Постишев говорив далі, що одна держава є дуже зацікавлена в розборі СССР і вона то помагає тому, щоб Україна відірвалася від Росії. Тут мав він на думці Ґітлера, а властиво його довірника Розенберга, що, як думає Постишев, є за те, щоб Україну віддати Польщі, а Польща малаб за ту ціну зрезиґнувати з Данціґського коридора.

При кінці Постишев ствердив, що в 1933 році відкрито на Україні величезний заговір. Тільки додав, що Совєти певні, що на чолі того заговору стояли люди, що є німецькими і польськими аґентами. Ціллю того заговору, казав Постишев, було викликати загальне повстання на Україні, як тільки будуть виглядн на німецьку чи польську інтервенцію. Постишев заявив на кінці, що ту повстанську організацію зліквідовано, але додав, що таки не цілком, бо час від часу все ще мається на Україні до діла з повстанськими елементами, що бунтують нарід проти Совєтів.

НА ЛІКУВАННЮ.

МОСКВА (Росія). — Совєтський диктатор Сталін виїхав тайком над Чорне море, в теплі сторони, на відпочинок і лікування. Виїхав також на такі вакації секретар закордонних справ, Літвінов. Порозїжджали теж інші визначні совєтські лідери. Повиїжджали в місця, куди давніше їздила найбагатша буржуазія.

ДОПОМАГАЮТЬ ЖИДІВСЬКІЙ КОЛЬОНІЗАЦІЇ.

МОСКВА. — Совєтський уряд оголосив, що дає нові полекші тим Жидам, що хочуть дістатися до жидівської кольонії Біробіджан на Сибірі.

ЖИДИ ЗАПІЗВАЛИ НАЦІВ ДО СУДУ.

БЕРН (Швайцарія). — Перед судом відбудеться розправа проти швайцарських наців, запізваних Жидами за фальшовання документів. Жиди кажуть, що наці поширюють по світі „Протоколи Батьків Сіону", себто памфлет, видрукований ще в часах Наполєона, в якім говориться про те, що завданням Жидів є опанувати цілий світ і створити одно велике жидівське царство. Сіоністи, які запізвали націвську партію перед суд, твердять, що той документ є фальсифікатом. Бо „Протоколи Батьків Сіону" є тільки перерібкою „Діяльогу в Гадесі між Монтеск'є і Махіявелем". Є це оборона фільософа проти насильства держави над поневоленим народом.

ПОАНКАРЕ ПРО ВІЙНУ І СЕБЕ.

ПАРИЖ. — З тестаменту померлого бувшого французького президента і політика, Раймунда Поанкаре, виходить, що Німеччина не була би відважилась на війну, якби була певно знала, що Анґлія піде проти неї. Тому Поанкаре каже, що якби Анґлія не була зволікала, а відразу дала пізнати, що піде проти Німеччини, то можливо, що не було би прийшло до світової війни. В останніх словах тестаменту Поанкаре читаємо ось що: „Вмираю з задоволенням, що присвятив ціле життя для Франції й републики".

АРЕШТУВАЛИ ПРОВІДНИКА МАКЕДОНСЬКИХ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

СОФІЯ (Болгарія). — Доносять з Туреччини, що турецький уряд пішов назустріч домаганням Болгарії і Югославії й арештував Івана Михайлова, голову македонської революційної організації. Кажуть, що на його приказ революціонери вбили сотки осіб, засуджених революційним трибуналом на смерть. Михайлов утік до Туреччини, щоб урятуватися перед арештом болгарських властей. Двох інших революційних лідерів, Джамбола і Драгонова, вже видано Болгарії й проти них уже поведено слідство. Михайлову приписують теж участь у вбивстві короля Александра.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з анґлійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Загряницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СКРІПІТЬ УКРАЇНСЬКУ СИЛУ В АМЕРИЦІ -

ЧИ БЕЗРОБІТНІ ЖЕБРАКИ

Давнє анґлійське право, а за ним і американське, котре на ньому спирається, вважало людину, що дістає публичну допомогу, „вбогою" („попер"). Такий „попер" був позбавлений багатьох прав, котрі прислуґували звичайному горожанинови. Передовсім його позбавляли виборчих прав, розуміючи, видно, що людина, котра не може себе вдержувати, не повинна мати рішаючого голосу про політику краю. Так „убогий" був поставлений нарівні з божевільним, дитиною, старим злочинцем. Він був у певнім розумінню під спеціяльною кураделею держави.

Отсей закон почали в Америці останніми часами примінювати до людей, що побирають від публичних урядів допомогу для безробітних. Щораз більше урядників, місцевих, стейтових і федеральних, починає трактувати таких людей, як закон каже трактувати „вбогих" („поперс"). На конференції президента Рузвелта з пресою ґазетярі повідомили президента, що урядники 12 стейтів відмовляють людям, що побирають допомогу з уряду, виборчих прав. У нюйорськім стейті таких людей позбавляють прав, які їм належаться на основі закона про відшкодування робітників за ушкодження підчас праці. Словом, людей, що беруть допомогу, вважають за жебраків, за людей, позбавлених усяких горожанських прав.

Таке розуміння присвітлювало певно світлим головам тих нюйорських поліцаїв, що то оноді наскочили на делеґацію безробітних, що прийшли з ріжними жалобами до одного „говм реліф бюро". Делеґація мала обіцяну авдієнцію в одного урядника й спокійно ждала цього урядника. Хоч делеґація нікого своїм поведенням не провокувала, поліцаї побили її членів палками так брутально, що аж одна з урядничок цього бюра не могла витерпіти й запротестувала перед своїм шефом (за що її прогнано з праці).

Проти такого розуміння стану людей, примушених побирати допомогу, підносяться тепер щораз ширші протести. Чейже й доказувати не треба, що між „убогим" у розумінню старого закона й між безробітним, що хоче працювати, а не може дістати роботи, є основна й суттєва ріжниця. Безробітні не винуваті за своє положення і несправедливо буде їх карати. Вони є не винуватцями, але жертвами системи. Позбавляти їх політичних прав значить стільки, що позбавляти прав жертви злочину. Уряд обовязаний таким зловжиткам якнайскорше покласти кінець.

О. Сновида.

ГРІЗНЕ МЕМЕНТО

(Вбивство короля Югославії).

Не хочу тут говорити про міжнародньо-політичні наслідки марсейського вбивства для европейського миру, для Малої Антанти, для угорських чи хорватських сепаратистів і т. д. Про це досить широко розводилися часописи. Хочу зачеркнути одну сторону цеї подїї, таку важну для нас, Українців, а напевно ще ніким ніде не порушену.

А саме мабуть неодного навіть з нас, більше обізнаних з сербсько-хорватським спором, ударила та безодня ненависти Хорватів до Сербів, яка виринула з отого факту замордування короля Олександра Хорватом... Таж Хорвати й Серби одна нація! Одної мови, лише що ріжних вір, і нагло вчинок, що дасться подумати лиш у відносинах між собою **двох ріжних народів!** Кажуть, що вбивник був Болгарин чи Македонець. Це справи не міняє: його післала на його чин **хорватська** орґанізація.

Це є мементо страшне й для нас! Бо подібні відношення маємо ми і в себе: Наддніпрянці — східня (як Серби) галузь нашого народу, православна (як Серби); і Галичина — західня й католицька (як Хорвати). Певно, обидві ті наші галузи чуються **одною** нацією. Але заложення тут ті самі, що в Сербо-Хорватів. Небезпека не зовсім ще усунена, що з тих галузей **одної** нації може повстати **дві** нації, ворожі собі...

Передусім у цім напрямку йде робота Москви: оте виховування наших мас у дусі московського большевизму, яке відділяє їх від мас галицьких; оте накинення російської письовні, оте винищування загальноприйнятих у нас скрізь термінів і запровадження московських, (наприклад: замісць нашого ступінь — московське **ґрадус),** що накидається на Великій Україні—все те намагається створити з Наддніпрянців націю, окрему від Галичан. У тім самі напрямку ділають і відносини по цей бік Збруча. Чиж не писав недавно проф. Лось в одній польській ґазеті про потребу виховати в Галичині тип українського „кулака", бо це відріжнилоб значно Галичанина від Наддніпрянця і викопалоб проваля між обидвома галузями одного народу?

Але не про це я хочу говорити, бо коли **воля** обидвох галузей бути одним народом лишиться незнищеною, всяка небезпека мине. Але річ у тім, що **тої волі часом брак.** З обидвох сторін, і з галицької і з еміґрантсько-наддніпрянської, лунають голоси, що викопують недовіря між обидвома галузями одного народу. От я напр. чув промову одного еміґранта Наддніпрянця, який звернувся до галицької авдиторії як до... „братнього народу" (як напр. до Болгарів!), не розуміючи комічности цього звернення. Чув, як в одній дискусії, коли один Наддніпрянець зле відзивався про Галичан, другий мітиґував його, мовляв: не треба так на Галичан нападати, бо... **„блажен, іже і скоти милует"** (так!).

А на другім кінці, по боці Галичан, знов ціла ґрупка людей, що вважає Галичину за осередок землі, за те, що Галичани **єдино** культурні люди, що вони покликані дати культуру диким степовикам Наддніпрянцям, що оті степовики то сама голота і т. п. Особливо багато в цім дусі пише д-р Осип Назарук, що не лишає сухої нитки ні на „анархістах" Наддніпрянцях, ні на їх армії, яка разом з галицькою боролася за незалежню Україну, називаючи ту армію „бандитами", горлорізами і т. п. Недавно його статті на цю тему викликали гострий публичний протест наддніпрянської еміґрації. Але він тим не зражується і пише далі в тім самім дусі...

От на ці явища хочу звернути увагу. Є нерозсудливі людці серед Галичан і серед Наддніпрянців, що, не знати з чиєї намови, й устно і в пресі копають прірву між обидвома галузями одного великого народу; що заогнюють минулі непорозуміння, розятрюють уже загоєні рани з часів визвольної боротьби (колито Галичани пішли до Денікіна, а Наддніпрянці до Польщі). **Цим людцям треба унеможливити їх роботу!** Покищо непомітна, припадкова, доривочна, вразі її продовження (і помочі любих сусідів, яким це на руку) може ця негідна робота отих людців **повести нас на шлях відносин, що з них зродилося марсейське вбивство...**

Обставини і наше траґічне тепер положення повинні нас спонукати затіснити відносини обох галузей нації. І тому треба загнуздати демаґоґів, які ті відносини псують. Бо інакше будуччина грозить нам у слушнім часі великими неприємностями. Хай про це память відповідальні провідники нації і наша преса. Хай марсейське вбивство змусить їх трохи застановитися над одною з найважніших проблем нашої сучасности і будучности...

Не сміємо піти слідами Сербів і Хорватів!

РОЗПЛАТА КРОВЮ ЗА НАЇВНІСТЬ

(Кінець казки про „Червону Шапочку").

Всі знають казку про дівчинку „Червону Шапочку", що її загриз вовк, одягнувшися в одежу її милої бабуні. „Червона Шапочка" запізно побачила, що під бабусиним очіпком блищать гострі вовчі зуби, і стала жертвою вовчої кровожадности.

Ролю „Червоної Шапочки" в в теперішній траґедії на Великій Україні відограла та частина української інтеліґенції, що повірила була фразам московського окупанта про „творення української незалежної радянської держави". Роля вовка належить російським комуністам, які одурили наївну „Червону Шапочку" розмовами про „Ленінську національну політику".

Кождий нарід має своїх відступників-ренеґатів, що служать ворогам своєї країни. В нашім часі такі зрадники продаються ворогови свого народу за **гроші.** Ця зрада за „Юдин гріш" не така страшна; проти неї легко боротися. Сам такий зрадник „за 30 серебринників" не буде пишатися своїм ділом, а буде ховати свій злочин перед людьми. Гірша справа, коли такі люди, що йдуть проти інтересів свого народу, хваляться публично, славлять свою діяльність, як єдино-корисну для народу. Їх засліплення таке велике, що вони всіх інших, з ними незгідних, називають зрадниками, ворогами народу, запродянцями і т. п.

Маємо на увазі ту течію, що була недавно поширена на західніх землях України та на еміґрації. Назва їй — радянофільство. На службу російської большевицької держави стали сотні Українців, котрі раніше брали участь у збройній боротьбі проти Росії. Найбільше заслужений діяч українського національного відродження в 20. віці — Михайло Грушевський простягнув руку для примирення з окупантом України Раковським „через трупи розстріляних товаришів" (лист з Відня, 1921 року).

За Грушевським пішло багато менших людей, що творили між українською еміґрацією цілу течію „повороту на Україну". Від року 1924 багато Українців з еміґрації та з західніх земель пішли добровільно на радянську Україну, яку вважали „Піємонтом" українського національного відродження. Микола Шраг, Микола Чечель, Павло Христюк, М. Кондратенко це найвизначніші „поворотці" з ґрупи Грушевського. За ними пішло чимало Українців з Галичини, Волині, Буковини та з Закарпаття. Були між ними переконані комуністи, але були також безпартійні культурні діячі.

1933 року присланий з Москви Постишев почав свій кривавий погром української інтеліґенції на Наддніпрянщині. Щойно пізніше історики зможуть знайти дійсне число тих, що згинули від куль та голоду в казаматах ГПУ. Але вже тепер можна числити жертви московського большевицького шовінізму тисячами. Згинули напевне, з тавром „шпіонів і допомагачів закордоних імперіялістів": О. Букшований, колись командант Укр. Січових Стрільців; Мих. Лозинський, колись член Укр. Нац. Ради, професор українського університету в Празі; Мондок і Сидоряк, комуністичні посли до чеського парляменту від українського Закарпаття; Ол. Бадан, Річицький, Авдієнко, брати Сірки, Евген Черняк, Озерський, Коник, Конар (Ф. Попащук), М. Баран.

На XII зїзді комуністичної партії в Харкові 1934 р. диктатор Постишев у своїй промові з найбільшою ненавистю кликав усіх „бити" комуністів українського роду, зокрема Галичан:

„Треба сказати большевикови: бий Бадана — не бійся, бий Василя Сірка — не бійся, бий Черняка — не бійся, бий Озерського — не бійся, бий дужче!"

І, за покликом Постишева, чекісти почали „бити". Кого розстріляли, інших порозсилали в далекі области непрохідного Сибіру. Випадково маємо відомости про тих Українців, що поїхали на Україну з Чехословаччини. Року 1933 вислано з України на північ „поворотців" — Грабова, Роніса, Сталниченка. Розстріляно Ганжу, Файчука, Чернуху, Петра Ковгана. Сидять у вязниці: Василів, Петрик, Гаєвий, Петрів. „Повородці" Потійчук, Галушка та Павлюк були заарештовані в літі 1935 р. зараз на границі, і незадовго Павлюка вбито на вулиці Харкова, а й його двох товаришів та ще одного поворотця, Гладуна, вислано на Сибір на примусові праці. Харусь, що вернувся з Чехії на Україну 1927 р., був висланий на Сибір 1933 р. Там був розстріляний за те, що нібито хотів тікати.

В 1933 р. з Праги до Харкова виїхав Юліян Бачинський, давній співробітник д-р Е. Петрушевича. Як довідуємося, Ю. Бачинський зник із Харкова без сліду. Московські большевики мстяться за стару „провину": адже Ю. Бачинський перед 40 роками написав книжку „Україна irredenta" (невизволена Україна). В цій книжці Бачинський доказував, що Україна має бути незалежною державою. Тепер Москва покарала цього старого чоловіка за „гріх молодости".

М. Д.

Р. Петрин.

МАЮ ДВІ.

(Оповідання).

17)

Раз була тиха, сумовита, скучна днина. Лиш вода в ріці шуміла, шуміла. Цілу долину залягла біла мрака. З ліса, який оперізував долину, видко було тільки крайні пні дерев. Їх верховіття потопали в білій безконечности. Зі своїх корів, бичків і овець Сидір бачив, сидячи на березі, лиш передущі. І то бачив їх тільки як темні тіни, що стояли в мраці, або дуже поволи сюди й туди посувалися. Одного чорного цапка бачив добре, бо цапок, як звичайно, крутився коло нього. Того берега ріки цілком не було видко, бо над рікою клубилася найгустіша мрака. Лиш десь-колись до уха Сидора долітали уривки пісні. То безперечно співала Настка. Мабуть приспівувала щось йому. Та через той проклятий шум ріки Сидір не чув слів співанки.

Хоч холодно було, Сидір роздягся і вліз в ріку. Ледви вліз, викинув на беріг пструга. По хвили вийшов з ріки з другою рибою. Коли спечені риби вже лежали на листю папороти і підбілу, Сидір став обмірковувати питання:

— Занести їй і, лишивши на камени, вернутися, чи взяти обі риби і лишитися там, щоби, сидячи коло неї, їсти разом з нею?.., Ануж не схоче? Ануж зажадає, щоби я рибу лишив по її боці, і сам пішов назад на мій бік?

Цапок стояв коло Сидора і писком шниряв по його камізельці, бо знав, що там у кишени є грудка соли. Сидір виймив сіль, дав цапкови полизати і назад сховав. Цапок став ще нахабніше допоминатися. Відскочив, аж коли Сидір виймив з огню горіючий патик і цапка впік в ніс. Саме тоді мрака над рікою підійшла вгору. Сидір глянув у ту сторону і побачив Настку, що сиділа на камени, край ріки. Тепер прийшла йому гадка, що може би дівчина дала себе заманити до риби на сей бік. Взяв зелену миску з листя, підійшов до берега і показав дівчині. Вона кивала головою на знак, що зїла би. Рукою показала, щоби приніс на її бік і поклав на камени. Сидір поклав листяну миску з рибою на земли і показав рукою, щоби вона прийшла до тої миски. Вона покрутила головою на знак, що не хоче і знов показала рукою, щоби приніс на її бік. Тепер Сидір погадав собі:

— Як ти вже раз їла крадену рибу, то хіба вже не зрадиш мене, і я з тобою вже не потребую так дуже панькатися. Як даю тобі рибу, то тільки на те, щоби тебе притягнути до себе. Я не твій слуга, щоби я заніс до тебе, сам покірно вернувся і тільки здалека призирався, як ти ласкаво халасуєш мою працю, сміючися з дурного. Або прийдеш до мене і дістанеш рибу, або тільки будеш ковтати слинку, дивлячися через ріку, як я заїдаю!

Сидір ще раз кивнув на неї, щоби прийшла. Коли вона ще раз покрутила головою, він пустився до кладки, полишивши рибу по своїм боці. З берега скочив на камінь, від якого кладка зачиналась, і по хвили був по тім боці ріки. Цапок побіг за ним. Коли Сидір ішов кладкою, то дивився на дошку, не на противний беріг. Станувши на березі, став роззиратися, бо дівчина, котра перед хвилею сиділа на камени, край ріки, десь щезла. Око ще не сягало далеко, бо по долині ще клубилися бовдури мраки.

— Настко, не ховайся! — крикнув. — Ходи рибу їсти. Як вистигне, то не буде так смакувати.

Ніхто не озивався. Сидора сердило се. Він завзявся бодай одним цілунком скарати її за те, що вона являється йому у сні і морочить його. Роззираючись, не бачив нікого, тільки чув мекання свого цапка. Мрака й цапка закрила. Сидір пішов за його голосом і побачив, як цапок нюхтить щось на земли під кущем вільшини. То була мала людська стопа. Сидір вгадав, чия: Прикучнув і кріпко вхопив рукою.

— Ай, пусти! — крикнув дівочий голос.

— Як не вилізеш, то витягну за ноги! — відповів Сидір.

Дівчина вистрибнула з куща, відломила галузку і, вдаривши парубка по плечу, втекла.

— Не втікай, бо не втечеш! — крикнув за нею. — Я маю довші ноги як ти!

Дівчина далі втікала, не озираючися. Вже була далеко від нього, коли він пустився за нею. Цапок у веселих підскоках також біг за дівчиною, мекаючи. Перегони не довго тревали. Червону як бурак, задихану дівчину Сидір дігнав, і вхопивши її за рукав, крикнув:

— Тепер ти вже моя!

Нахилився до її уст, щоби поцілувати і... відскочив, бо малою рукою дістав раз по лици.

Таке вихопилося дівчині проти її волі. Їй тепер лячно стало, бо гадала, що він, обиджений і сердитий кинеться на неї і побє її своїми медвежеми пястуками. То паленіючи, то біліючи, стояла, дожидаючи його пімсти. Непотрібно так злякалася і була в такій тривозі, бо і на нього впало се неожидано. Хвилю стояв, позираючи на неї здивований, начеб ще не знав, що сталося. Отямившись, погадав, що то була заслужена кара за напасть на дівчину, до котрої ще не мав права. Розуміючи так, він цілком не обидився. Мовчанку перебив, кажучи:

— Бачу, що з тобою треба дуже обережно, ти мала гадино, ти! Ходи до мене на рибу. Вже буду пильнуватися, щоби ти мене ще раз не погладила по лиці, бо другим разом могло би бути не так делікатно.

Беручи її попід рамя, сказав:

— Ходім так, як ходять паничі і панни у місті. Мушу тебе так тримати, щоби ти ще раз не втекла.

Так обоє йшли до ріки. Вона говорила про мраку, він говорив про дощ, який може з тої мраки висипатися. Вона говорила про свої корови, він говорив про свої бички.

— Ти маєш якогось дуже дурного цапа, — сказала. — Скаче так, начеб був пяний.

— Він так скаче з утіхи, — відповів Сидір. — Бо нарешті маємо Настю.

— Хто тобі сказав, що я Настка?

— Мені не сказав ніхто. Я лиш чув, що хтось комусь іншому говорив про тебе.

— Хтось про мене говорив би щось? — дівчина спитала здивована. — Ще й по вашім боці?

— Такий був, що говорив.

— Вже знаю! — дівчина крикнула. — То хіба син твого господаря, Іван Журчан. Мабуть хвалився... Витирав собі мною писок? Як хвалився? Не похвалився він, що напастував мене і за те від мене дістав у писок, та не жартом, так як ти?

— Він ніяк не хвалився. Лиш казав, що ідучи вашим боком, минав якусь гарну, та дуже дурну дівку. Коли став розказувати, як та дівка виглядає, я доміркувався, що то ти.

Коли обоє вже прийшли над ріку, Сидір сказав:

— Іди перша. Я піду позаду уважати, щоби ти не впала у воду.

(Далі буде).

Добра рада.

Кучерепко сидить на премієрі в театрі. Нараз приступає до нього театральний возний тай каже:

— Пан директор радить вам якнайскорше вийти з театру.

— Мені? Чому?!

— Тому що ви дуже подібні до автора!

[illegible] ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223 повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 4. листопада, зараз по Сл. Божій, в гали парафіяльній. Кождий член повинен прибути на цей мітінг, бо є важні справи до полагодження. — Петро Маліборський, секр.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член від. 273, складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за скоре виплачення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $100 за утрату ока. Бажаю У. Н. Союзови якнайкращих успіхів. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Григорій Лех.

ПРИЄДНАЙТЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗА

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВІД КЛИЧІВ ДО ДІЛ.

Перечитавши статтю Юрія Горовенка в „Свободі" з дня 2. і 3. жовтня ц. р., під наголовком **„Польсько - американська армія підчас світової війни"** завважаємо, що можна в Америці знайти спосіб до здійснення кличів: **„готовитися негайно до бою".** Дописувач з краю пригадує нам, як то Поляки і Чехи з Америки помагали своїй батьківщині. А миж добре тямимо, як тут організувалась армія Галера чи як Чехи клали тут основи під свою незалежну чеську републику, бо була тут здисциплінована сила соколів — польських і чеських.

Може тоді ми ще як слід не розуміли значіння подібних організацій. Та сьогодні ми аж надто зрозуміли, що нема миру паперового, а є мир, диктований силою. Тому нам, Українцям, як недержавному народови, не вільно бавитись у „пацифістів" — а треба плекати військового духа.

Дехто скаже: нам в Америці смішно організувати військо! Де? Як? Коли? Вправді: не можна нам з Америки визволити Україну в повнім значінню того слова, та можна допомогти цьому визволенню, і то навіть військом, як ми тільки цього захочемо. Ми маємо спромогу в Америці вишколити українських жовнірів і старшин, і то без коштів з нашої сторони.

Сотки і тисячі наших молодих хлопців можуть тут використати нагоду і вступити до американського війська.

Вже і тепер є сотки наших хлопців в американськім війську, розкинені то тут, то там, по ріжних полках ріжних стейтів. А як би то було гарно і для нас корисно, як би так в кождому стейті перевести реєстр цих жовнірів українського походження.

Це можна зробити, як би ми хотіли. Навіть можна основувати потрібні до цього комітети, якіб тим занялися.

В такий спосіб ми моглиб наших жовнірів тут згуртувати, і вониб могли навіть підлягати своїм старшинам, як про це згадав у своїй дописі в „Свободі" п. Драгінда. Так робили Поляки і Чехи, коли бралися організувати свої легіони.

Колиж у кого є сини, що мають охоту до війська, то хай туди вступають. Не треба боятися таких закидів, що, мовляв у часі страйку піде син на батька!

Бо за подібні „науки" ми дорого заплатили в часі останніх наших визвольних змагань. А будуть в американській армії наші жовніри, будуть і старшини.

Тепер маємо всього кілька старшин і гордимося ними. А як би то було гарно, колиб їх було більше, і колиб займали високі чини.

Я знаю, що знайдеться хтось, кому ця думка буде не влад, та я підношу факт, що й 1918 р., коли то покійний наш д-р Вол. Сіменович підніс подібну думку, його висміяно, а чейже цього наша еміграція й досі не може того віджалувати.

Без армії ми України не збудуємо! Нам треба людей військового фаху! Нам треба армії і ще раз армії. Як ми любимо і шануємо Шевченка і його заповіт, то не повинні забувати, що Шевченко вірив, що Україну, як державу, можна здобути тільки „вражою, злою кровю!"

Хвилі воєнної заверухи не за плечима. І нам треба буде обмитися з ворожих струпів. Будьмож готові! Боротьба наша не скінчена. Вона ведеться нині тайно по запіллях, та в скорому часі загорить явно. Тож нам треба бути готовими, але готовими з матеріялами — з військом і з старшинами! Про це повинні подбати всі наші атлетичні, спортові та скавтові організації, всі Січи і товариства ОДВУ, а помогти в цім повинні всі наші національні, світські організації та церкви.

Всі ми, кому лежить на серці добро України, повинні плекати та ширити думку про чинну боротьбу, повинні подбати про підготовку військової сили, яка була і є найголовнішим чинником до здобуття Соборної Української Держави.

Мусій Степанчук.

ПИСЬМО ДО РЕДАКЦІЇ.

Дорогі й милі Редактори „Свободи"!

Щиро Вас здоровлю. І заразом засилаю Вам з вдячности маленький дарунок. Зрозумійте, що роблю це з вдячности, а не, щоб Вас підкупити. Нате, щоб Ваше добре серце нагородити хоч маленьким даруночком від мене, мізерної особи, за Вашу таку корисну працю для нашого бідного народу. Прийміть і подяки мені не пишіть. Бо Ви є тими, яким я, котрий нераз надсилав Вам дописи, винен вдячність. Щасть Боже! Здорові були!

Микола Костів,
Озон Парк, Н. Й.

(Від Редакції: Разом з тим було в листі $10, які редакція передала до Обєднання з призначенням на будову Музею Визвольної Боротьби в Празі).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.

Українець кандидатом на радного.

Чориста американських горожан-виборців в Картерет, Н. Дж. — і ані одного урядника українського походження. Ані одна посада не обсаджена Українцем. Ані одного поліцая, ані хочби одного робітника при департаменті вулиць.

Не беруся говорити, хто завинив. Хочу лишень сказати, що Українці-горожани, що голосують у Картерет, становлять майже десяту частину виборців. Українці платять податки. „До них приходять перед кожними виборами кандидати на політичні уряди, дуже гарно говорять, багато обіцяють, хвалять, прилизуються, руку стискають, „фундують". З обіцянок лишається дим, а часом похмілля...

Мало що більше в Картерет горожан польського, словацького, мадярського походження. Та кожна з тих ґруп зарепрезентована в міськім уряді. Німців мало, Жидів ще менше, — а вони також мають своїх людей на міських посадах. Ірляндців далеко менше, — але вони на всіх урядах позасідали. Українці не мають нічого. З тяжким трудом за попередної адміністрації вдалося постаратись, що одна лишень учителька українського роду дістала посаду в школі. Тепер, навіть коли є друга українська дівчина, теж учителька, вона учителює в іншім місті.

Українці в Картерет можуть мати той вплив, що їм належиться. Тільки не можемо задовольнитися солодкими обіцянками і похвалами, а мусимо старатись, щоби мати ту репрезентацію в міському уряді, що нам належиться. Самі Українці мусять про це старатись так, як стараються ґрупи інших національних походжень.

Того року кандидатом на міського радного (кавнсилмена), є Українець **Александер Скурат**. Не говорю про те, котра партія його поставила, не згадую інших кандидатів, що стоять на тій самій лісті. Бо між обидвома пануючими політичними партіями великої ріжниці нема. Але гадаю, що сама честь горожан українського роду вимагає, щоби всі Українці голосували на **Александра Скурата,** не зважаючи на те, на котрих інших кандидатів будуть голосувати. Булож у Картерет так, що кандидатом на уряд кавнсилмена був Українець. В тих дистриктах, де жиють і голосують Українці, він дістав аж **вісім** голосів. Колиб подібна історія повторилась тепер, то для всіх нас те булоб ганьбою. Ніхто з нами не числивсяб у будуччині, так, як ніхто з нами не числився дотепер.

Треба і те сказати, що Александер Скурат не є заводовий „палитишен". Не є він богач, а звичайний робітник. Він людина отверта, чесна. Коли буде вибраний „кавнсилменом", його голос певно почується нераз в усіх тих справах, про які міські радні звичайно мовчать.

Голосуйте, як хочете і на кого хочете, — але не забудьте, що кожен з нас повинен голосувати на кандидата Українця. Цього вимагають і наша честь і почуття самопошани.

Горожанин.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Товариство „Соборна Україна".

Дня 14-го жовтня ц. р. відбулись установчі збори організації „Соборна Україна", на яких ухвалено статут товариства та вибрано управу та ревізійну комісію в такім складі: голова Нововірський Н., заступник голови Бражник Ф., секретар Стекло Ф., член управи Гаврилко; ревізійна комісія: о. В. Горохівський, Гребінецька М., Ревенко Н. Товариство є національно-культурною організацією. Воно ставить своєю ціллю організувати українських еміґрантів (в першу чергу з бувшої Росії) з метою піднесення їх культурного рівня та національного суспільного освідомлення.

Членом товариства може бути кожна особа (що скінчила 18 років) української національности, незалежно від того, чи родилась на терені суцільного українського розселення, чи поза ним. До організації не може належати особа, яка не визнає за українським народом права на незалежне існування (Статут 3, 10).

Отож до товариства мають право належати Українці, що походять: з Великої України, з земель під Польщею, Кубані, Дону, Сибіру та Зеленого Клину.

Десятки тисяч Українців, що походять з цих країв, які еміґрували до Америки ще до війни, досі не зорганізовані. Є й такі, що не знають, до якої нації вони належать, та що сталося в тому краю, відкіль вони походять і які зайшли там зміни.

Засліплені чужими впливами, вони не радуються тим, що в 1917 році українська нація створила свою державу, і не сумують, що вороги наші зруйнували ту державу.

Сотки тисяч Українців, селян, робітників та інтелігенції, розкидані ворогами по всьому світі, не знаходять притулку на своїй, не нашій землі.

Українська еміґрація в Европі, навчена з досвіду, що тільки в організований спосіб можна боротись із зорганізованим ворогом, створила міцні організації за кордоном в Европі і по всьому світі. Ці організації пильно слідкують за тим, що робиться на Україні та роблять усе, щоб допомогти Україні скинути червоне ярмо і стати вільними на своїй землі.

Тільки ми до цього часу не зорганізовані, не виявляємо своєї волі і не впливаємо на події.

Т-во „Соборна Україна", признаючи заслуги українських організацій в Америці, має ціллю зорганізувати тих, що ще не зорганізовані. Товариство хоче, щоби вся українська еміґрація в Америці стала доповнюючим чинником життя нашої нації і змогла виконати свої завдання так, як то зробила еміґрація ірляндська, чеська та інші.

Земляки! Подивіться, що зробили вороги з нашого багатого, родючого краю. Чи не руїну?! Лютий ворог голодом і всіми іншими засобами хоче знищити селянство, що тисячліття жиє на тих землях і складає 85% усього населення України. Чи це не говорить нам, що одинокий наш порятунок є в організованій праці? Настала пора створити морально здорове і матеріяльно сильне товариство, бо організованої праці нам бракувало і в минувшині, через що ми маємо великі втрати. Україна кровю полита; тіни славних батьків, наших героїв під Крутами і Базаром кличуть всіх нас до організованої праці.

Голодна дитина без батька й матери мовчки простягає до нас сухі рученята. Невже ми не розуміємо її, не знаємо чого вона хоче? Час і пора тісними, організованими рядами стати до боротьби за свій добробут, волю і честь, за свою державу.

Ф. Стекло, секретар.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, складаю якнайщирішу подяку головному урядови У. Н. Союза за виплачення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $75 долярів в часі моєї тяжкої хороби, що стало великою помічю для моєї родини. Коли повернеться мені моє здоровля, то буду працювати на славу і добро У. Н. Союза.

Йосиф Катулька,
відділ 361 У. Н. Союза,
Ню Йорк, Н. Й.

НОВІ КНИЖКИ, ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ СВОБОДИ

Біч, Рекс. — ЗАЛІЗНИЙ ШЛЯХ. Повість з англійського. Оправлена	1.00
Вволлес, Л. — БЕН-ГУР. Повість з часів Ісуса Христа. Книжка читана всіми народами, один з клясичних творів усього світа. Гарний стиль, цікава акція, благородні ідеали: любов Бога та рідної землі — роблять цей твір якнайбільше підхожим до поширення між найширші круги нашого народу.	$ 80
Вовчко, Марко. — ТВОРИ МАРКА ВОВЧКА. Зміст: Сестра, Козачка, Чумак, Одарка, Сон, Горпина, Викуп, Свекруха, Отець Андрій, Максим Грімач, Данило Гурч, Чари, Три Долі, Не До Пари, Два Сини, Ледащиця, Від Себе Не Втечеш, Інститутка. Оправлена	1.25
Вовчко, Марко. — МАРУСЯ. Повість	45
Гаврилюк, Ілько. — ТЕРНИСТИМ ШЛЯХОМ	50
Гашек, Ярослав. — ПРИГОДИ ДОБРОГО ВОЯКА ШВЕЙКА В СВІТОВІЙ ВІЙНІ (Швейк на Фронті). Авторизований переклад з чеського	90
Гашек, Ярослав. — ПРИГОДИ ДОБРОГО ВОЯКА ШВЕЙКА В СВІТОВІЙ ВІЙНІ (Швейко в Запіллю)	90
Гомзин, Б. — ПРОКЛЯТІ ЧАСИ. В книжочці два оповідання, що сягають сюжитами в недавні часи гром. війни на Україні. Оповідання „АЖ ТАМ" більш вражаюче змістом. Варталоб цю книжечку кинути масово в кожну місцевість	20
Гребінка, Е. — ЧАЙКОВСЬКИЙ. Історична повість	80
Грінченко Б. — ПІД ТИХИМИ ВЕРБАМИ. Повість. Оправлена	1.50
Грінченко Б. — СОНЯШНИЙ ПРОМІНЬ. Повість	65
Ґеорґ, Д. — СПОМИНИ З СЕРБСЬКОГО ФРОНТУ. Дивні пригоди австрійського жовніра	35
Чернява, І. — НА СХОДІ МИ. Оповідання, опр.	95
Дерлиця, М. — В МЛАКАХ. Повість	40
Дежеліч, В. — СОФІЮ ВИБРАВ. Істор. повість з часів візант. цісарства. Перекл. М. Фірак	80
Дудко, Ф. — ГЛУМ. Оповідання	35
Дудко, Ф. — КРАСА ЖИТТЯ. Оповідання	20
Ілько Борщак—Рене Мартель. — ІВАН МАЗЕПА. Життя й пориви великого гетьмана	1.50
Кервуд, Д. — З ТАВРОМ УБИЙНИКА. Повість, пер. М. Лотоцький. Є це Книжка пригод благородного чоловіка, закинутого судьбою в дику країну північної Канади	80
Кобилянська, Ольга. — В НЕДІЛЮ РАНО ЗІЛЛЯ КОПАЛА. Оповідання. Розказується про молодого парубка Гриця, що кохається в двох дівчатах, з якими обіцяє женитися. Коли опісля жениться з одною — друга в розпуці шукає чар-зілля та отроює ним молодого Гриця, а сама, збожеволівши, тоне на дні глибокої води. Кобилянська розробляє цю стару тему далеко глибше психольоґічно, чим її попередники.	90
Ковч. о. Еміліян. — ЧОМУ НАШІ ВІД НАС УТІКАЮТЬ	50
Кобилянська, Ольга. — ЗЕМЛЯ. Повість. Тут Кобилянська малює на ширшій картині соціяльні взаїмовідносини буковинського села XIX століття. Земля — це та вища, просто містична, сила, що складає цей невблаганий фатум, що примушує Саву вбити брата Михайла, а наймичку Анну зазнати стільки горя і сліз	2.50
Кобилянська, Ольга. — ЦАРІВНА. Героїна Наталка Верковичівна виступає тут „надлюдиною" з презирством до міщанських інтересів, з великим аристократизмом духа та змаганням до повної еманципації пригнобленої жінки. Вона шукає собі чоловіка таких же поглядів, щоб він її не пригнітив. Тому то відкидає обмежного орядина, а знаходить собі ідеал в особі скромного д-ра Марка	2.75
Курдидик, Анатоль. — ЯСНІ ВОГНІ. Оповідання. Молодий, а проте вже досить широко читачам знаний, автор проявив у цій книжці чималий талант. Велике багацтво сюжетів, добре виведений розбір душі поодиноких героїв, палкий патріотизм та свіжий чуттєвий стиль роблять цю збірочку цінним вкладом у нашу „воєнну" літературу.	20
Лепкий, Богдан. — ПИСАННЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО, з портретом автора і з нарисом його літературної діяльности, написаним В. Верниволею. Том І. Вірші, том ІІ. Проза. В полот. опр.	5.50
Левицький-Нечуй, Іван. — НАД ЧОРНИМ МОРЕМ. Повість. Опр.	1.50
Лепкий, Б. — ПІД ТИХИЙ ВЕЧІР. Повість-казка. Опр.	2.00
Левицький-Нечуй, Іван. — ХМАРИ. Повість. „Хмари" являються цінним художним твором з рівночасно дуже важним культурно-історичним документом. Ця повість показує чим дихала і жила нова інтелігенція, ці народники-українофіли шістьдесятих років	2.00
Леонтович, В. — ВОРОХОБНЯ й інші оповідання	45
Лотоцький, А. — КУЖІЛЬ І МЕЧ. Істор. повість з кінця 15 і поч. 16 віку. Знаний і люблений повістяр, А. Лотоцький, розказує в тій книжці про життя характерної княгині Слуцької та на тому прикмірі вчить нас, яке повинно бути життя благородної жінки-матери, що над усе цінить свій громадський обовязок. Книжка надається на нагороди пильности й дарунки для молоді	80
Мельник Микола. — ПО ТОЙ БІК ГРЕБЛІ. Оповідання.	35
Мельник-Матвіїв, Микола. — ЗА РІДНЕ ГНІЗДО	25
Матісен, В. — ЗАЧАРОВАНИЙ ГОДИННИК. Трапляються і в нас час до часу малі, але вартісні книжочки. Вони не лише цікаві змістом, як для молоді так і для старших, але мають у собі багато з тої краси, якої так брак у популярній дешевій літературі. До таких належить і Зачарований Годинник.	28
Мордовець, Данило. — ГЕТЬМАН МАЗЕПА. Іст. повість в 2 томах	1.00
Монкевич, Борис. — ЧОРНІ ЗАПОРОЖЦІ. Зимовий похід й остання кампанія Чорних Запорожців. Зі схемами й ілюстраціями, брош.	80
МОНОҐРАМИ до хрестикового вишивання	65
МАГІЧНІ ШТУКИ ДЛЯ РОЗВАГИ СТАРИХ І МОЛОДИХ	20
Опільський, Юліян. — ЗОЛОТИЙ ЛЕВ. Оповідання.	30
Опільський, Юліян. — ІДУ НА ВАС. Іст. повість. Автор вибрав історичну тему „Про князя, що чужої землі шукаючи, та свою втеряв", вплітаючи другу, романічну, як боярин-ізгой відвагою і розумом боярство собі вернув та з милою одружився. Своїм оповіданням обіймає автор останні місяці життя Святослава з невдачним походом на Дунай, та на їх тлі зобразив побут давньої Руси. Опр. $1.25, брош.	75
Орківй, Баронесса. — БАҐРЯНИЙ ЦВІТ. Повість з часів франц. революції. В 2-ох томах. Одна з найкращих повістей сучасної Анґлії про давні страшні часи т. зв. „Великої Революції"	1.00
Підмогильний, В. — В ЕПІДЕМІЧНОМУ БАРАЦІ. Нарис. Цей нарис молодого талановитого автора малює як неможна краще атмосферу, в якім жиє сучасне покоління на Україні	30
Поліщук, К. — ГУЛЯЙПІЛЬСЬКИЙ БАТЬКО. І — ІІ Том	85
Поліщук, К. — РОЗПЯТА ДУША. Оповідання з латиського життя	20
Приймак, Михайло. КСТИНИ. Картини з Лемківщини	10
ПРО ПЛЕКАННЯ І ЛІЧЕННЯ ДОМАШНІХ ЗВІРЯТ. Практичний Порадник	25
Рогова, О. — СИН ГЕТЬМАНА. Іст. роман з часів Б. Хмельницького	1.00
Старицький, Михайло. — РОЗБІЙНИК КАРМЕЛЮК. Іст.оричний роман. Том 1—4.	2.50
Сімович, д-р Василь. — ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. В полот. оправі	3.75
Толстой, Лев. — ВІДРОДЖЕННЯ. Два томи, в 3-ох частях. Автор описує кривду, заподіяну молодій дівчині шляхтичем, як її опісля вивезено на Сибір і як остаточно цей сам шляхтич пішов на Сибір за нею, щоби виблагати прощення	2.75
Українка, Леся — ЖАЛЬ. Повість	45
Українка, Леся. — НАД МОРЕМ	30
Українка, Леся. — ПРИЯЗНЬ-РОЗМОВА	45
Устіянович, М. — СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР	40
Франко, І. — МОЙСЕЙ. Четверте видання з передмовою	35
Франко, Іван. — ЗАХАР БЕРКУТ. Автор малює історію нападу Татар на село в Карпатах, якого мешканці не лише потрапляють оборонитися, але й побивають зовсім татарську орду та спинюють дальший похід Татар	1.50
Франко, Іван. — З ВЕРШИН І НИЗИН, збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листя" й „Великі Роковини". У біографічнім нарисі Івана Франка (Нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій. В оправі	3.40
Франко, Іван. — ЛИС МИКИТА. З ілюстраціями	60
Ф. С. — БРАНЕЦЬ МОРСЬКОГО ОПРИШКА. Іст. оповідання	35
Франко, Іван. — ОПОВІДАННЯ. Зміст: Малий Мирон, Грицева шкільна наука. Оловець. Борис Граб і інші	65
Филипчак, І. — ЗА САН. Іст. оповідання для молоді, 2 томи	40
Шевченко, Тарас. — КОБЗАР, з портретом автора, сторін 707, опр.	2.75
Шевченко, Тарас. — ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, в 3-ох томах, в опр.	8.50
Шевченко, Тарас. — ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, в 5. томах в опр.	15.00
Чайковський, А. — ЧЕТВЕРТА ЗАПОВІДЬ. Повість з галицького життя. Оправлена	1.25
Чайковський, А. — ОЛЮНКА. Оповідання з життя ходачкової шляхти. Оправлена	1.50
Чайковський, А. — В ЧУЖІМ ГНІЗДІ. Повість з життя ходачкової шляхти в двох частинах. Оправлена	1.75
Чайковський А. — ЗА СЕСТРОЮ. Оповідання з козацької старини з ілюстраціями, семе видання	50
Чайковський, А. — ПОБРАТИМИ. Іст. повість	85
Чайковський, А. — НЕ БУЛО ВИХОДУ. Історія одної парцеляції. Оповідання з галицького життя	35
Чайковський, А. — НА УХОДАХ. Істор. повість в двох частях	90
ЯК ДОБУТИ КРАСУ І задержати молодість та здоровля. Написала Осипа Заклинська на основі студій та косметичної практики в Празі. 50 ілюстрацій	75
Чайковський, А. — КОРНІЄНКО. Три томи	1.50
Чайковський, М. — ЗА СИЛУ СОНЦЯ. Фант. оповідання	90
Чехов, А. — ОПОВІДАННЯ. Переклав О. Бабій	25
ЗБІРНИК НАРОДНІХ ПІСЕНЬ в укладі на три голоси для ужитку шкільних хорів. Зладив Філярет Колесса	25
СПІВАЙМО, збірничок пісень на два голоси для шкільної молоді. На весняне свято пісні. Зладив Філярет Колесса	15
СОННИК АСТРА. Після халдейських, єгипетських та перських жерел. З нумерами	50
Ясінчук, Л. — ДЛЯ РІДНОГО КРАЮ. відгомін ювилейних свят в Америці в честь Рідної Школи	40

Кождий замовляючий книжки повинен виписати **виразно і читко** всі титули потрібних йому книжок і обчислити загальну належитість за них. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий переказ (моні ордер), виписаний на імя, подане у понижчій адресі. Дотичний грошевий переказ треба залучити в листі, оставляючи собі відтинок яко посвідку. Хто посилає паперові гроші, повинен такий лист зарекомендувати (зареджіструвати). Хто посилає почтові марки, нехай обвине їх добре в папір, аби у вохкі дні вони не зліпилися в дорозі.

З **Канади** треба посилати гроші лише на CANADIAN MONEY ORDER. Канадійських почтових марок не приймаємо.

Адреса замовляючого мусить бути виписана якнайдокладніше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовлюванню книжок заслати 10 центів на реджістровання посилки, бо трапдяється часто, що хтось непокликаний забере чужу посилку і її властителеви не доручить. **За недоручені посилки, коли замовляючий не прислав 10 центів на реджістир, книгарня не відповідає.**

Замовлені річи висилаємо відворотною почтою і посилку оплачуємо самі. Гроші належить посилати рівночасно з замовленням.

Всі письма треба адресувати так:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

М. Костишин.

СКУПАР

Сріблистий промінь кругом стелився,
Моргали зорі на небесах.
Чар мовби в тихий сон уповився,
Перекликались сичі в лісах.

Легіт буйного шептав без краю
Тиху вечірню пісню до сну,
Царила тиша неначе в раю,
Ніжно пестила ніч чарівну,

Ген, ген довкруги розпростирала
Широкі крила понад селом,
Хутір скупарський мов прикривала
Леготом тіни темним крилом.

Мов дожидала хвилин спокою,
Тих слів купарських, чудних, чудних.
Чей запанує сам над собою,
Раз вдоволиться ще за живих.

Вимає світло, горить лямпада,
Мабуть години скупар числить.
В ньому палає давня засада:
Прижмурить очи і все мовчить.

Довкруги тиша, іскряться зорі,
В нього скупарство лиш на устах.
Завись палає наче ц потворі,
Кругом панує шалений страх.

Лежить в обіймах страшної смерти,
Однак з досади люто кричить:
„Здійміть сорочку... мущу померти!"
Полине гомін, знов замовчить.

Він веться з болю, нема спокою...
„Давай подерту!" — кличе скупар!
„Це шовк! Гей жінко! що є з тобою!
Здіймай! Пімру я! Візьме гробар!

Здіймай"!... Він бачить — нема нікого,
В лютости шарпнув і шовк роздер.
Задоволив він себе самого;
Замкнулись очи, зараз помер...

Скрипнули двері, прийшла дружина,
Глянула, бачить мертвий спокій,
І заридала немов дитина,
Серпанок смутку повис на ній.

— — — — — — — — —

Сріблистий промінь кругом стелився,
Світили зорі на небесах.
Вогонь лямпади сумно палився,
Усміх скупарський був на устах:

Що він в останній смертній хвилині
З досади своє білля подер,
Щоб не дісталось бідній родині...
От, скупий виріс, скупим помер.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Жінки повенянам.

Дня 28 вересня відбулася в пані С. Кульпак забава з музичною програмою й гостиною, на якій Українське Запомогове Жіноче Товариство перевело збірку на повенян у Галичині. Зібрано $25.79.

Зложили по $1: П. Марущак, М. Шевчук, Попадюк, К. Доманчук (ст.), Маринів, Т. Тягнибік, М. Войтко, А. Бернацька, С. Галун, Чорнобіль, Горох, К. Мойсюк, С. Джансон, М. Леськів, С. Вудз, О. Лоханська, Запорожець, Ю. Рудик; по 75 цнт.: К. Доманчук (мол.); по 50 цнт.: В. Остапчук, С. Шкраба, С. Візірканяк, П. Боднарчук, М. Вінярська, М. Риза, А. Древніцька, М. Штоґрин, А. Ярмій, М. Древніцька, М. Лащук; по 25 цнт.: Гидлий.

П. Боднарчук, секретар.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

„УКРАЇНЦІ В ПОЛЬЩІ".

В англійській щоденній та в іншій пресі помітний останніми часами поновний зріст зацікавлення українськими справами. У великій мірі причинилися до того політичні події в Женеві.

В тижневику „Нію Стейтсмен енд Нейшен" (Лондон, з дня 22 вересня) появилася довша стаття під наголовком „Українці в Польщі". Подаємо уривки з неї:

„Заява польського уряду, що він набудуче не буде вважати себе звязанним меншостевими зобовязаннями, хіба коли й інші держави приймуть на себе подібні зобовязання, а також заява, що десять мілїонів мешканців Польщі, які творять її меншостеве населення, користуються такими самими правами що й вісімнацять мілїонів Поляків, примушує нас знов запитати, як в дійсности обходяться Поляки з Українцями і як виглядає те положення, яке Польща бажає, щоб ми признали.

„Подорож у тій частині східньої Польщі, в якій жиє біля сім мілїонів Українців, дальше докладні розпитування осіб зі всіх кляс українського суспільства, вражають глядача в першу чергу високим національним почуттям населення, далі незадоволення з існуючого положення та врешті викликають переконання, що здержати на довший час їхне прямування до самостійности це неможлива річ, навіть за ціну війни. „Війна принесла соборність та незалежність для Польщі і для інших націй, чому не може принести їх для нас?" — кажуть вони. Національна свідомість, це одна з найсильніших сил людства; чи подає історія хоч один примір, щоб цю свідомість було можна зовсім здушити, коли вона раз повстала?

„Українці в Польщі це відважний і витревалий нарід", каже автор. „Вони не бояться навіть тілесних кар, коли йде про їхні права". Союз Націй не зробив нічого, щоб зберегти ці права; не зробив також нічого, щоб розглянути їхні жалі. До Союза Націй внесено багато скарг. Польща дістала напімнення, робила приречення, та в загальному положенню не було слідно поліпшення, а на тих, що їх згадувано в петиціях, поведено репресії. Але хоч який малей вплив мав Союз Націй та світова опінія на загальне поліпшення положення, всежтаки були вони причинні принайменше до деякого злагіднення автократичного панування над меншістю. Коли й ця мала поміч зникне, то хіба нехай Господь має в своїй опіці цей безборонний нарід!"

Автор далі обговорює докладно положення Українців у Польщі після вбиття міністра Перацького. „Українці осуджують це вбиття", каже автор. Всі українські партії, за винятком малої групи, гостро виступили проти терористичних актів.

Говорить також про Березу Картуську та про те, хто туди попадає і за що. Критикує поліційні методи, про які світ багато чув з описів, поданих берестейськими вязнями, та з петицій, що вплівали минулими роками до Союза Націй.

Автор добре поінформований про число і вислід численних політичних процесів у Польщі. Говорить обширно про недавні події в злуці з забороною ставити памятники поляглим у Визвольній Війні. Переїжджаючи українськими селами, бачив автор у кожному селі військову поліцію з крісами й багнетами. Для Англійця це незвичайно цікавий образець, бо в цілій Англії нема ніде узброєної поліції. Англійський поліцай, крім короткої ґумової палки й авторитету, немає ніякої зброї. Коли авторитет влади мусить спиратися на баґнети, для Англійця це явна ознака, що такий авторитет не користується симпатією населення.

Стаття закінчується згадкою про нову реформу парляменту. „Чим довша і більша завзята боротьба, тим більшою стає впертість. Колись вони (Українці) булиб погодилися на автономію; тепер сумнівна річ, чи принялиб її як остаточне полагодження питання".

(Укбюро, Лондон).

ДІЯМАНТИ У ФРАНЦУСЬКІЙ ҐВІНЕЇ.

Зі справоздання Бльонделя у французькім „Огляді мінерального промислу" виходить, що в лісистих горах горішньої Ґвінеї (французької кольонії у північно-західній А ф р и ц і) знайшли приватні пошукувачі діяманти. У сусідній британській кольонії Сієра Леоне знайшли діяманти ще в 1931 р. Досі вивезли їх звідтіля коло 32 тисяч каратів. Ґвінейські діяманти, що походять з області ріки Макона, таксамо невеликі, як і діяманти зі Сієра Леоне. Виїмково лише стрічаються більші.

ЗАСУД УЧИТЕЛЯ МУЗИКИ.

Перед трибуналом окружного суду в Тернополі станув на днях приватний учитель музики з Тернополя, Тома Салтирник, обвинувачений за зневагу польського народу і поліції та похвалювання вбиства мін. Перацького. Донос на нього в поліції зробили три нічні вуличні повії, перед котрими обвинувачений в ночі з 16. на 17. червня ц. р. на вулиці зневажив московською мовою польський нарід і похвалював душогубство на особі мін. Перацького, а на заввагу одної з повій, щоб не кричав, бо може це почути постерунковий, сказав, що він вистріляв би і поліцію, при чому ще й словно образив поліцію. Про те все повії донесли поліції, яка другого дня Салтирника арештувала, а опісля були на судовій розправі коронними свідками. Обвинувачений, вихований від дитини в Росії, звідки вернувся недавно, не вміє говорити й досі плинно ні по українськи, ні по польськи, боронився тим, що тоді був зовсім пяний, бо того дня на закінченню шкільного року з одним своїм знайомим еміґрантом з Росії в шинку випив багато горівки і так упився, що не пригадує собі, що робив і що говорив. Тому, що повії потвердили як свідки, що Салтирник був тоді тільки добре підпитий, трибунал не взяв під увагу його оборони і засудив його на один рік вязниці.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(104)

Copyright 1932 by Edgar Rice Burroughs Inc. Distributed by United Feature Syndicate Inc.

Хоч великі малпи ревіли та ґрозили Тарзанови, вони його не атакували, а тепер він стояв у внутрішнім перстені. Він знову промовив до них: „Тарзан приходить, щоб жити зі своїми братами. Що має він робити? Танцювати з вами, чи битися?"

„Я є Ґо-лят, король малп!" — крикнув великий самець. „Я вбю!" Він ревів та кинувся на Тарзана. Дівчина дивилася зі страхом. За хвилю — вона була певна — малпа роздере Тарзана на шкаматтях.

Здавалося, що чоловік був зовсім неприготований на цей напад. Король малп був уже майже йому на плечах, з величезними руками, витягненими, щоб його схопити, а Тарзан ще й одного руху не зробив. Але як він нарешті зробив рух, то скорість його могла завстидати й блискавку.

Нагло рука Тарзана кинулася в бік і схопила противника за запясток руки та скрутила його згідно з правилами штуки „джію-джітсу", котрої він навчився серед цивілізованих людей.